meend, dat dicht bij de top de aschbedekking niet dik en niet zeer heet is geweest, zoodat mogelijkerwijze nog enkele resten van plantaardig of dierlijk leven kunnen zijn blijven bestaan. Latere onderzoekingen hebben dit uitermate onwaarschijnlijk gemaakt, zoodat we met heel groote waarschijnlijkheid — volkomen zekerheid is nooit te verkrijgen — moeten aannemen, dat alle planten en dieren van het thans weer geheel begroeide eiland van elders zijn gekomen over een strook zee van tenminste 13—40 K M. breedte. Typisch is in dit verband ook de herhaaldelijk opgemerkte instabiliteit van flora en fauna: een soort, die men het eene jaar als overheerschend aantreft is enkele jaren later geheel of grootendeels weer verdrongen door andere.

Natura. Orgaan der Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging. No. 12. 15 Dec. 1930.

J. Sybrandi geeft No. VI van zijn Opstellen over Aquariumkunde, dat behandelt de constructie, n.l. het inzetten van de ruiten in een aquarium en een methode voor het maken van gesoldeerde aquaria uit glas en blik.

De planten- en dierenwereld op de hoogste toppen van Java is een résumé van een voordracht door Prof Docters van Leeuwen gehouden.

Wat er op vijf November in en om Kaapstad bloeide wordt opgenoemd door den oud-hortulanus Budde, zooals hij de namen van bloeiende sierplanten noteerde op een morgenwandeling langs de tuinen in en om die stad.

Amoeba. Orgaan van den Nederlandschen Jeugdbond voor Natuurstudie. 9e Jaargang. No. 15. December 1930.

Huub Kanters neemt afscheid als redacteur met een artikeltje „Einde".

L. Tinbergen besluit zijn artikel over de Vogels van Schouwen met een stuk over de Trekvogels, waarin aardige teekeningen van zwarte ruiter, witgatje en bonte strandlooper.

Frans M(akkink) trekt nog eens te velde tegen verzamelen uit verzamelwoede zonder wetenschappelijk nut. C. G. Ebbinge Wubben vervolgt zijn reisverhaal van Texel met aardige waarnemingen van schelpdieren, van langsprietkreeftjes, die zich ingraven met hun sprieten, zeepieren, die met hoorbaar geluid zich in hun hol wegtrekken, over de voedingswijze van Machilis, van Blennius en van Zeenaalden.

M. J. Adriani bespreekt het request van „het Nederlandsche Landschap" over Natuurbescherming en Onderwijs.

Vierde Jaarverslag van de Algemeene Vereeniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en omstreken 1929—1930. Dit verslag, dat met prachtige foto's geïllustreerd is, geeft een idee, en geen gering idée, van wat in den Haag en omstreken bereikt wordt op het gebied van natuurbescherming door samenwerking van verschillende vereenigingen met de Gemeentediensten. Treffend is wat er gemeld staat omtrent de „paradijstoestand" in het park Marlot, waar eekhoorns, meezen en roodborstjes uit de hand eten, meezen nestmateriaal halen uit bontkragen van dames, boschmuizen voor de voeten der wandelaars loopen.

J. Heimans.

BOEKBESPREKING.

Leo Senden: Uit het Huishouden der Mieren, klein 8º, 182 en 132 p.p. met vele illustraties, fr. 15 per deeltje. Uitgave van het Davidsfonds. Brugge.

Een populair werkje over mieren. De illustraties zijn ontleend aan bekende standaardwerken, de schrijver heeft blijkbaar zich ook practisch met mieren bezig gehouden. Het eerste deeltje beschrijft in 't algemeen lichaamsbouw en levenswijze, het tweede is gewijd aan betrekkingen tusschen mieren en andere dieren en tusschen mieren en planten. Er is veel lezenswaardigs in, Senden schrijft dikwijls aardig gekruid Zuid-Nederlandsch en hij is niet karig met het geven van zijn persoonlijke meeningen. Hier is er een die Dr. Liernur zal interesseeren:

„In den Catechismus staat dat wij onzen evennaaste moeten beminnen gelijk onszelf,

dat we hem geen kwaad mogen berokkenen naar ziel noch naar lichaam en hem niet mogen kwetsen noch dooden.

„Anderzijds: zijn onze evennaasten, zij die met ons deel kunnen hebben in de hemelsche glorie. Voor mieren is er geen plaats in den hemel; ze zijn dus onze evennaasten niet. Daar we reeds last genoeg hebben om 't liefdegebod te onderhouden ten gunste van onze evenmenschen, is 't totaal overbodig de dieren op denzelfden voet te stellen, of ze met 'n onzinnige liefde te beschermen. Zoo 't ons interesseert mogen we ze dus kwetsen of dooden, zeker dan, als 't eenig nut afwerpt voor de wetenschap.

„Onbarmhartig, bij middel van 'n fijn schaartje knippen we de sprieten af . . . . .

En hier iets voor mijnheer Portielje:

„Bij zomerdag gebeurt het vaak dat 'n mier een beroerte krijgt of 'n zonnesteek: in elk geval kan ze moeilijk of niet meer voort; 'n vlijtige zuster, die langs de baan heentrippelt en haar zieke gezellin ontwaart, speelt aanstonds de rol van barmhartigen Samaritaan: de sprietjes hebben verteld, dat 't miertje zich onlekker voelt: de zustersprietjes beuren op en zalven de weeën" . . . .

Inderdaad is het niet makkelijk, om in juiste termen over het wonderlijk gedrag der verschillende mierensoorten te schrijven. Persoonlijke uitingen dragen bij tot de levendigheid van voorstelling. Ik mag er nog even aan herinneren dat de Belgische frank tegenwoordig 6 cent is, dus de boekjes zijn voor dezen tijd nog al goedkoop. JAC. P. TH.

Leerboek der Natuurlijke Historie voor Gymnasia, H.B.S., Lycea en Kweekscholen door Dr. J. P. de Gaay Fortman en H. Heidinga, Deel III. Ongewervelde Dieren. Eerste stuk. Uitg. J. B. Wolters' Uitg. Mij. Groningen, geb. *f* 3.40.

Wegens een studiereis naar Indië van Dr. de Gaay Fortman verschijnt van het derde deel van dit Dierkunde-leerboek een eerste stuk, bevattende de systematische bespreking der ongewervelde dieren, zoodat de behandeling van algemeen-biologische onderwerpen tot een apart 2e stuk wordt uitgesteld.

Dit deel maakt een bijzonder prettige en vooral ook rustige indruk door de ruime plaatsing der illustraties en de overzichtelijke indeeling in verschillend lettertype en bladzijdeverdeeling. De methode van behandeling is een m.i. gelukkig gekozen middenweg tusschen de systematisch opsplitsende methode, welke eerst de groote hoofdgroepen uitvoerig bespreekt en daarna de bijzonderheden van de kleinere onderafdeelingen afzonderlijk en de z.g.n. voorbeeldenmethode, die uit iedere diergroep een enkel voorbeeld uitvoerig bespreekt, om pas daarna de kenmerken der hoofdgroepen kort aan te wijzen. J. Hs.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Stuifmeelkorrels en sporen in zandgronden. — Den lezers van dit blad wordt vriendelijk verzocht, in de vorige aflevering (Januari 1931; pag. 282, 6e regel van onder) het woord *lignine* en de beide volgende komma's te schrappen. W. B.

Wilde Sla, onze kompasplant. — We waren dezen zomer een paar uren in Mainz en wandelden langs de jachthaven naar het prachtige Stadspark, waar tal van Europeesche kanaries luidkeels zongen. Langs de wal van die haven groeide de Wilde Sla (Lactuca scariola) bij duizenden, groot en klein, plantjes nauwelijks 2 d.M. hoog, andere nog hooger dan twee meter. Zeer veel hadden heel prachtig hun stengelbladeren gewenteld en gedraaid tot dat ze mooi kwamen te staan in het vlak Noord-Zuid, maar anderen, en dat waren veelal de kleintjes, trokken zich van de zaak niets aan en spreidden doodbedaard hun bladeren vlak uit in vijf rijen. Oorzaak onbekend. Ik paalde een willekeurig hoekje af met 138 planten, daaronder waren er 27 die zich volmaakt gedroegen als kompasplant, 64 die alleen de 1—3 onderste bladeren niet in den kompasstand hadden, 15 die volstrekt geen invloed Noord-Zuid schenen te kennen en de rest was dan zoo half om half.

JAC. P. TH.